

Zombori István

Egykori és mai tanáraink

„A tanárképző főiskola egy kicsit más”

Amikor bekerül az ember a főiskolára, minden arc, minden helyszín új számára, s nemigen gondol arra, hogy ugyanazon épületek falai között talán nemzedékek nőttek már fel. A ténnyel legfeljebb akkor szembesül, ha valakinek a segítségével bepillantást nyerhet a nem is olyan távoli múltba. Nos, ilyen múltbeli kalandozásra vállalkozott Zombori István is, a történettudományi Tanszék egykori tanára. Útitársa tehetséges, új kollégánk, Molnár G. Attila volt.

B. M.: – *Kezdjük úgy a beszélgetést, ahogy a kronológia megkívánja: ifjúkor, tanulmányok...*

Z. I.: – Tösgyökeres Mátyás téri szegedi vagyok. Ott születtem, ma is ott lakom. Az általános iskola elvégzése után a Ságvári Gimnáziumba jártam, ahonnan a József Attila Tudományegyetemre jelentkeztem. Történelem–francia szakosként végeztem a tanulmányaimat, a középkori lovagrendekről írott dolgozatommal országos díjat nyertem a diákköri pályázaton. 1973-ban végeztem el az egyetemet, s azután a Fekete Házban, a múzeumban dolgoztam, amelynek 1978-ban szerveződött meg a történeti osztálya. Ennek vezetését bízták rám. Kollégáim többsége a Tanárképző Főiskolán végzett, többnyire történelem szakon. Sipos József például Moszkvába került ki aspiránsnak Vastagh Pállal, a jelenlegi igazságügyi miniszterrel.

B. M.: – *A tanítással mikor került először kapcsolatba?*

Z. I.: – Ötödévesen mentem vissza a Ságvári Gimnáziumba, ahol franciát tanítottam egy francia tagozatos osztálynak.

B. M.: – *A Jubász Gyula Tanárképző Főiskola...?*

Z. I.: – Az már egy későbbi történet. 1987-ben fogadtam el a felkérést, hogy óraadóként történelmet oktassak. Az 1526-tól 1790-ig terjedő időszakot tanítottam, s egy ideig én tartottam a *Bevezetés a történettudományba* elnevezésű előadásokat és szemináriumokat az egész évfolyamnak.

B. M.: – *130 embernek?*

Z. I.: – Tessék?

B. M.: – *Azt kérdeztem, 130 embernek?*

Z. I.: – Ugyan már! Abban az időben mintegy hatvan fő alkotott egy évfolyamot, s három csoportban húsz-húsz fő a szemináriumi létszámot.

B. M.: – *Ha kívülállóként kellene megítélnie a saját tanári tevékenységét, milyen képet festene magáról?*

Z. I.: – Nehéz kérdés. Tulajdonképpen mindig szerettem volna tanítani, s nagyon jólesett, amikor megkaptam a lehetőséget. Egyfajta tréning volt, amikor tudományos vitába keveredtünk a hallgatókkal. Mert az ugye evidens, hogy ha a tanár kérdez valamint, a diák vagy válaszol vagy nem. Ha viszont a hallgatóság soraiból érkezett hozzám kérdés, azt kisebb megméretésnek éreztem, s igyekeztem maradéktalanul kielégítő választ adni. Bizonyára sértette

volna a hiúságomat, ha olyan kérdést kapok, amelyre nem tudtam volna felelni.

A követelményszintemet nem éreztem túlzottnak. Csupán annyit vártam el a hallgatóktól, hogy az adott szemináriumra kijelölt 3-4 kötelező irodalomból legalább egyet nézzenek át, aki viszont referátumot tartott, legalább arra az egy alkalomra valamennyit. Persze jó néhány esetben kiderült, hogy a művek alapos áttanulmányozása elmaradt, s egyszerű másolási feladattá egyszerűsödött a felkészülés. A számonkérés alig húszperces kis dolgozatokban történt, amelyek már félkész állapotban is elárulták, érti-e valaki az adott témát. A féléves osztályzatok kialakításával azonban az órákon tanúsított aktivitást sem hagytam figyelmen kívül. Ugyanakkor közel sem úgy álltam a dolgokhoz, hogy a diákjaim alig fél évnyi tanulmányok után azt bizonyítsák be nekem, hogy a XVI-XVII-XVIII. század specialistái. Végző soron ez olyan tananyag, amely az évek során csak egy a sok közül. Noha fontos, lényeges, mert a magyar történelemnek ez egy meghatározó korszaka.

Számomra a legmaradandóbb élményt talán a levelező tagozatosok jelentették. A vizsgázóim általában 20-25 évvel voltak fiatalabbak nálam, míg a másoddiplomások közül sokan majdnem beértek a születésnapok számában. Vizsgadrukkjuk messze felülmúlta a fiatalokét, tudásszintjük viszont azt kell mondjam, elmaradt azokétól. Több olyan eset adódott, amikor Szegfű tanár úrral egyezkedtünk a jegyeken, mivel akadt, aki nála teljesített jobban, s akadt, aki nálam. Azt azonban kár lenne tagadnom: nálam a szerényebb érdemjegyért is meg kellett küzdeni.

B. M.: – *Milyen volt a kapcsolata a hallgatókkal?*

Z. I.: – Ezt talán tőlük kellene megkérdezni, milyennek találták a közös mindennapi életünket. Kétségtelen, sok érdeklődő diákkal találkoztam, a tantárgy iránti vonzalmukat viszont nem annyira az adott pillanatban, hanem mondjuk 10-15 évvel később kell lemérni. Számos egykori tanítványom keresett már meg, hogy tartsak előadást az iskolában, ahol tanít, legutóbb pedig éppen az Országos Széchényi Könyvtárban futottam össze egy hallgatómmal.

B. M.: – *Egy tanárnak természetesen nem csupán diákjai vannak, hanem kollegái is. Rájuk miként emlékszik vissza?*

Z. I.: – Bár mindenkit ismertem, óraadóként mégis kívülállónak tartottam magam, a kollégákkal azonban gyakran találkoztam itt a Fekete Házban is, amely így egyfajta gyűjtőhellyé vált. Tanszéki értekezleten meglehetősen ritkán vettem részt, ezáltal nem tudtam a belső ügyekről, esetleges feszültségekről, s próbáltam is távol tartani magam az efféle dolgoktól. Ezenkívül alig ismertem a főiskola belső életét, bár a mindenkori főigazgatóval rendszerint jó kapcsolatban álltam.

B. M.: – *Némi következetlenségre vall a részemről, hogy most teszem fel azt a kérdést, amelyet már jóval korábban fel kellett volna: miért éppen a középporral foglalkozik?*

Z. I.: – Amit a XX. század történeleméről korábban tanultam, az ellentétben állt az én meglehetősen konzervatív, nemzeti-keresztény felfogásommal, azonkívül alapvetően mindig a középpor érdekelt. Az pedig az idők folyamán kristályosodott ki bennem, hogy a késő középpor az, ami

leginkább vonz, nagyjából az Anjou-kortól kezdve. Égészen pontosan a XVI–XVII. századi történelem. Ez az időszak az európai államok születése, s ebben igyekeztem a mi magyar létünket elhelyezni.

B. M.: – *Vegyünk búcsút a szorosabban vett főiskolai témától azzal, hogy elárulja, milyen emlékeket őriz életének ebből a szakaszából.*

Z. I.: – Nagyon jól érzem magam a főiskolán, a tanszék kitűnő hangulatában. Bár furcsa volt az ottani légkör, mivel magam diákként soha nem jártam oda. Nálunk az egyetemen nem voltak magyar-történelem szakosok, hanem két csoport volt: a történelem–oros, illetve a történelem–nyugati nyelvekre szakosodott társaság. Történelem–francia szakosok mindössze ketten voltunk. Ebből következik, hogy nálunk nem járt együtt egy nagy csoport az órákra. Ezekhez a tapasztalataimhoz képest, s ezt nem lekicsinylésként mondom, a tanárképző főiskola gyereke-sebb volt, sokkal inkább a középiskola folytatásának lehetett felfogni. Az egyes társaságok sokkal jobban összekovácsolódtak, hiszen minden gondjuk-bajuk lényegében megegyezett.

B. M.: – *Amikor felhagyott a tanítással, mihez kezdett?*

Z. I.: – A múzeumnál maradtam. A rendszerváltás után létre jött egy egyháztörténeti folyóirat, egyháztörténeti könyvkiadó, amelynek én vagyok a szervezője, irányítója. Az egész egyháztörténeti kutatás Magyarországon történő újraindulása, az

elért eredmények publikálása a feladatunk, valamint a fiatalok bevonása a munkába.

B. M.: – *Amikor felhívtam telefonon, hogy megbeszéljük az interjút, nem szólalt meg Önben egy belső hang? Végére is a főiskoláról beszélgetünk.*

Z. I.: – De igen. Eszembe jutott például maga a Belvedere, amely akkoriban kezdett szerveződni, mikor én eljöttem. Szorítottam a társaságért, hogy minél előbbre jussanak, s örülök, hogy ilyen szépen kinőtte magát a lap. Nyilvánvaló, hogy a matematikusok lapja nagyon fontos, de az nem fog történelmet csinálni. Az egy kitűnő kezdeményezés, hogy a történelem szakos hallgatók, akik nagyobb tudás letéteményesci, mint az egyéb szakos hallgatók, szakmai lapot készítenek. Legfeljebb bizonyos kontinuitást hiányolok benne, már ami az újság készítőinek állandóságát illeti.

B. M.: – *Ha ma, 1996 végén meghallja azt a szót: tanítás, mi jut róla az eszébe?*

Z. I.: – Hiányérzet. Mostanában többször felmerült bennem, hogy újra fel kellene állni a katedrára. Ám döntő tényező, hogy van három gyermekem, akik közül kettő aztán született, hogy otthagytam a főiskolát. A magánélet, ez a munka és a másik együttesen azt jelentik, ha váratlanul megnyílna előttem a tanítás lehetősége, nem tudom, hová illeszteném be az óráimat. Azt viszont el kell ismernem: ha jártamban-keltemben találkozom egykori kollégáimmal és hallgatóimmal, úgy érzem, valami hiányzik az életemből.